

VANTAAN
YMPÄRISTÖNSUOJELUN
VALVONTASUUNNITELMA
2026-2028

YMPÄRISTÖKESKUS
YMPÄRISTÖNSUOJELU

Vantaa
Vanda

Sisällys

1.	Johdanto	4
2.	Ympäristöolosuhteet ja vantaalla	5
2.1	Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö	5
2.2	Luonto ja suojelualueet	5
2.3	Pohjavesialueet	6
2.4	Vesistöt ja niiden tila	6
2.5	Vesihuollon ja jätehuollon järjestäminen	7
2.6	Merkittävimmät pilaantumisriskit	7
3.	Ympäristönsuojelulain mukainen valvonta	8
3.1	Ympäristöluvanvaraiset kohteet	8
3.2	Yleiseen ilmoitusmenettelyyn kuuluvat toiminnot	9
3.3	Rekisteröitävät kohteet	10
3.4	Kertaluonteinen ilmoituksenvarainen toiminta	10
3.4.1	Meluilmoitukset	10
3.4.2	Koeluonteinen toiminta	11
3.4.3	Poikkeukselliset tilanteet	11
3.5	Muu ympäristönsuojelulain mukainen valvonta	11
3.5.1	Haja-asutuksen jätevesien valvonta	11
3.5.2	Nitraattiasetuksen valvonta	12
3.5.3	Kemikaalien käytön ja otsonikerrosta heikentävien aineiden valvonta	12
3.5.4	Ympäristönsuojelumääräysten valvonta	12
4.	Jätelain valvonta	13
4.1	Säännöllinen valvonta	13
4.2	Jätelain yleinen valvonta	13
5.	Muun lainsäädännön mukainen valvonta	14
5.1	Vesihuoltolaki	14
5.2	Vesilaki	15
5.3	Kemikaalilaki	15
5.4	Maa-aineslaki	15
5.5	Leirintäalueiden valvonta	15
5.6	Maastoliikennelaki ja vesiliikennelaki	16
6.	Toimintojen riskinarviointi	16
6.1	Toimialakohtainen riskinarviointi	16
6.2	Laitoskohtainen riskinarviointi	17
6.3	Otantamenetelmä	18
6.4	Jätelain mukaiset kohteet	18
7.	Valvontaohjelma	19
7.1	Valvontaohjelman laatiminen ja päivittäminen	19
7.2	Valvontaohjelman toteutumisen arviointi	19
8.	Valvontatoimenpiteet ja valvonnan maksullisuus	20
8.1	Säännöllinen valvonta	20
8.1.1	Määräaikaistarkastukset	20
8.1.2	Raporttien ja selvitysten tarkastaminen	20

8.1.3 Muu säännöllinen valvonta	20
8.2 Valvontaprojektit.....	21
8.3 Onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteet	21
8.4 Määräys pilaantumisen ehkäisemiseksi.....	21
8.5 Hallintopakko ja tutkintapyynnot.....	22
8.6 Valvonnan maksullisuus	22
8.7 Jätelain laiminlyöntimaksu	23
9. Valvonnan organisointi.....	23
9.1 Valvonnan resurssit	23
9.2 Tehtävien delegointi viranhaltijoille.....	24
9.3 Viranomaisten välinen yhteistyö.....	24
9.4 Tietojärjestelmät	25
9.5 Valvontasuunnitelman seuranta ja päivitys	25

1. JOHDANTO

Vantaan ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma kattaa ympäristönsuojeluviranomaisen lakisääteisen, ympäristönsuojelulakiin perustuvan säännöllisen valvonnan. Suunnitelmaan on sisällytetty jätelain edellyttämä säännöllinen valvonta. Valvontasuunnitelma kattaa vuodet 2026–2028.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 168 §:n mukaan kunnan säännöllistä valvontaa varten on laadittava valvontasuunnitelma, jossa on tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa on kuvattava valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti.

Valvonta tulee järjestää siten, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja perustuu ympäristöriskien arviointiin. Valvontasuunnitelma on tavoitteellista resurssien kohdentamista suurimman tai vaikutuksiltaan merkittävimmän riskin kohteisiin. Valvontaviranomainen voi lisäksi asettaa tehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien hoitamiseksi asianmukaisesti. Valvontasuunnitelman liitteenä esitetään tehtävien priorisoinnin periaatteet.

Luvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta on laadittava valvontaohjelma, joka on pidettävä ajan tasalla. Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Valvontaohjelma päivitetään vuosittain. Valvontasuunnitelmassa kuvataan valvontaohjelman laatimismenettely.

Jätelain (646/2011) 124 §:ssä on säädetty valvontaviranomaisen velvollisuudesta suorittaa eräiden toimintojen määräaikaista tarkastuksia. Suunnitelma on laadittava jätelain 100 §:ssä tarkoitetun jätteen ammattimaisen keräyksen valvontaa varten. Suunnitelmaa edellytetään myös sellaisten toimintojen valvontaan, joihin liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja. Suunnitelmien tulee perustua arviointiin jätteistä ja niiden jätehuollosta aiheutuvista riskeistä ja ympäristövaikutuksista ja se voidaan yhdistää ympäristönsuojelulain mukaiseen valvontaohjelmaan. Suunnitelma on arvioitava uudelleen vähintään joka kolmas vuosi ja se on saatettava tarpeen mukaan ajan tasalle. Tämä ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma sisältää jätelain edellyttämän suunnitelman.

Ympäristönsuojelulaissa ja jätelaissa on kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle säädetty muitakin kuin edellä mainittuja valvontatehtäviä. Lisäksi valvontatehtäviä on kemikaalilaissa (599/2013), maa-aineslaissa, maastoliikennelaissa (1710/1995), merenkulun ympäristönsuojelulaissa (1672/2009), ulkoilulaissa (606/1973), vesihuoltolaissa (119/2001), vesilaissa (587/2011) ja vesiliikennelaissa (782/2019) sekä näiden nojalla annettujen asetusten ja määräysten kautta. Valvontasuunnitelmaan on koottu näiden muiden säädösten valvonnan perusteet.

2. YMPÄRISTÖOLOSUHTEET JA VANTAALLA

2.1 YHDYSKUNTARAKENNE JA MAANKÄYTTÖ

Vantaan pinta-ala on noin 240 km², mistä vesipintaa on noin 2 km². Kokonaispinta-alasta on rakennettua tai muuten läpäisemätöntä pintaa noin 21 %. Asukasluku oli vuoden 2024 lopussa 251 269 ja ennusteen mukaan kaupungissa on 260 000 asukasta vuoden 2027 lopussa. Taajaan rakennettuja kerrostaloalueita on Tikkurilassa ja Myyrmäessä ympäristöineen sekä Kivistössä, Hakunilassa ja Pakkalassa, ja Vantaan asunnoista valtaosa sijaitseekin kerrostaloissa. Rakentaminen painottuu keskuksiin ja raideliikenteen yhteyteen. Vantaalla on myös maaseutumaista maisemaa ja kyläasutusta Länsi-Vantaalla Seutulassa ja Riipilässä sekä Itä-Vantaalla Sotungissa.

Laajoja teollisuuskeskittymiä on erityisesti Länsi- ja Keski-Vantaalla Kehä III:n ympäristössä ja Itä-Vantaalla Vaaralan yritysalueella sekä Ojangossa. Kiilaan ja Ojankoon on keskittynyt paljon kiertotaloustoimintoja, joilla on kunnan tai valtion myöntämä ympäristölupa. Pienempiä teollisuusalueita on muun muassa Hakkilassa, Kuninkaanmäessä, Koivuhaassa ja Kaivokselassa. Logistiikka-alueita sijaitsee varsinkin lentokentän ympäristössä sekä Hakkilassa.

Vantaata halkoo useita suuria valtaväyliä: Hämeenlinnanväylä, Tuusulanväylä, Lahdenväylä, Porvoonväylä ja Kehä III. Päärata kulkee Tikkurilan poikki pohjoiseen ja Myyrmäestä Tikkurilaan Kehärata, josta 8 km on tunnelissa. Itä-Vantaalla kulkee tavaraliikenteelle tarkoitettu Savion rautatietunneli. Helsinki-Vantaan lentokenttä, pinta-alaltaan 1800 hehtaaria, muodostaa merkittävän osan Keski-Vantaasta. Kaupunginvaltuusto päätti keväällä 2023 pikaraitiotien toteuttamisesta Mellunmäestä Tikkurilan ja Jumbon kautta lentokentälle. Rakentamispäätös vahvistui kesällä 2025. Ratikan rakentaminen ajoittuu vuosille 2025–2029.

2.2 LUONTO JA SUOJELUALUEET

Vantaa sijaitsee hemiboreaalisella kasvillisuusvyöhykkeellä eli tammivyöhykkeellä, jolle tyypillisesti Vantaalla on paljon reheviä kangasmetsiä ja lehtoja. Kaupungin pinta-alasta noin kolmannes on metsää. Suurin osa soista on pienialaisia kalliopainanteiden rämeitä ja laaksonpohjien korpia. Laajimmat yhtenäiset ja luontoarvoiltaan tärkeimmät suot löytyvät suojelualueilta.

Luonnonsuojelulailla rauhoitettuja luonnonsuojelualueita on noin 1600 ha. Suurimmat ja satojen hehtaarien laajuiset yhtenäiset luonnonsuojelualueet ovat kaupungin itä- ja länsireunoilla Sipoonkorvessa ja Vestrassa. Suojelualueilla on monipuolista metsä- ja suoluontoa. Monen suojelualueen halki virtaa puroja, jotka nekin ovat tyypillistä Vantaan luontoympäristöä. Kaupungin keskiosista löytyy laajimmillaan kymmenien hehtaarien

kokoisia suojelualueita. Näiden lisäksi on luontotyyppirauhoituksina jalopuumetsiköitä, pähkinäpensaikoita ja tervaleppämetsiä.

Lähes kaikki Natura-alueet ovat myös luonnonsuojelulla rauhoitettuja luonnonsuojelualueita, poikkeuksena Vantaanjoki. Arvokkaiksi kartoitettuja elinympäristöjä on runsaasti eri puolilla Vantaata ja luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet (Luo-alueet) on merkitty yleiskaavaan. Vantaanjokilaakson eteläisin osa on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi.

Kaupungin tiivistyminen pirstaloittaa elinympäristöjä ja ekologiset yhteydet saattavat heiketä. Luonnon säilymistä turvaamaan on suunnitteilla uusia luonnonsuojelualueita. Vantaalla on lisäksi ensimmäisenä Suomessa toteutettu ekologista kompensatiota.

2.3 POHJAVESIALUEET

Vedenhankintaa varten tärkeitä pohjavesialueita (1-luokka) on seitsemän: Valkealähde, Kaivoksela, Koivukylä, Lentoasema, Vantaanpuisto, Vestra ja Fazerila. Seutulan ja Backaksen pohjavesialueet on luokiteltu muuksi vedenhankintakäyttöön soveltuvaksi pohjavesialueeksi (2-luokka). Lisäksi Päijännetunnelin sisempi 200 metrin suojavyöhyke tunnelin keskilinjan molemmin puolin rinnastetaan 1-luokan pohjavesialueeksi. Vedenottamoita on käytössä kolmella pohjavesialueella ja varavedenottamoita sijaitsee lisäksi kolmella alueella.

Vantaan kaikkien pohjavesialueiden määrällinen tila on hyvä. Kaivoksela, Koivukylä, Lentoasema, Seutula ja Vestra on myös kemialliselta tilaltaan hyviä. Muilla pohjavesialueilla kemiallista tilaa huonontavat klooratut liuottimet, torjunta-aineet tai kloridi.

Pohjaveden suojelusuunnitelmat on olemassa Valkealähteen, Koivukylän, Lentoaseman ja Fazerilan pohjavesialueille. Lopuille viidelle alueelle on suojelusuunnitelma valmistumassa vuonna 2026. Pohjaveden laatua tarkkaillaan Helsingin seudun ympäristöpalvelut - kuntayhtymän (HSY) organisoimana yhteistarkkailuna Kaivokselan, Koivukylän ja Valkealähteen pohjavesialueilla. Fazerilan pohjavesialueella on oma tarkkailunsa, johon osallistuvat vedenottajat, ympäristöluvassa tarkkailuun velvoitetut yritykset ja Vantaan ympäristökeskus.

2.4 VESISTÖT JA NIIDEN TILA

Vantaan merkittävimmät vesistöt ovat Vantaan- ja Keravanjoki ja niiden sivujoet. Vantaanjoen ja Keravanjoen tila on Suomen ympäristökeskuksen tietojen mukaan tyydyttävä. Vantaanjoen suurin kuormittaja on peltoviljely. Lisäksi jätevedenkäsittelyn häiriöt huonontavat ajoittain vedenlaatua.

Pienemmät virtavedet, purot ja norot, ovat tärkeä osa Vantaan luonnon monimuotoisuutta. Kaupungin alueella sijaitsevat norot on kartoitettu vuonna 2024. Joki- ja purovarret ovat tärkeä osa kaupunkirakenteen sisälle ulottuvaa ekologista verkostoa ja asukkaiden arvostamaa ulkoiluympäristöä. Vesilaki ja metsälaki suojelevat luonnontilaisia ja luonnontilaisen kaltaisia, luonnollisesti syntyneitä vesimuodostelmia.

Vantaan purovesien laatua on seurattu jo vuosikausia ottamalla säännöllisesti vesinäytteet kymmeneltä puroilta. Viimeisin yhteenvetoraportti kattaa vuosien 2020–2023 havainnot. Korkeita ravinnepitoisuuksia on havaittu tyypillisesti kolmesta purosta (Myllyniitynoja, Ojangonoja, Rekolanoja), mutta happitilanne on vesieliöstön kannalta ollut kuitenkin pääosin hyvä kesäaikaa lukuun ottamatta. Ilolanojassa on ajoittain etenkin pohjoisosassa todettu erittäin korkeita pH-arvoja.

Helsinki-Vantaan lentokentän hulevedet purkautuvat ympäröiviin pienvesiin. Vesienkäsittelyjärjestelmillä on kuormitusta pystytty vähentämään, mutta edelleen lentokentältä tulee happea kuluttavaa kuormitusta. Vuodesta 2014 lähtien on sekä pinta-että pohjavesistä tutkittu myös perfluorattuja alkyyliyhdisteitä eli PFAS-yhdisteitä, joita ympäristöön on päässyt paloharjoitusalueelta useamman vuoden ajan aina vuoteen 2007 saakka sekä Finnairin lentokonehallin PFAS-pitoisen sammutusvaahdon päästöstä vuonna 2014. Suurimmat pitoisuudet on todettu Veromiehenkylänpuron, Kirkonkylänojan ja Brändöninajan havaintopisteillä.

Järviä ja lampia Vantaalla on vähän. Suurimmat luonnontilaiset vesialueet ovat Lammaslampi lännessä sekä Kuusijärvi ja Bisajärvi idässä. Aiempina vuosikymmeninä tapahtuneen maa-aineksen oton seurauksena on useita pienempiä lampia eri puolilla Vantaata. Osassa lampia elää muun muassa rauhoitettu viitasammakko.

2.5 VESIHUOLLON JA JÄTEHUOLLON JÄRJESTÄMINEN

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY) järjestää pääosan Vantaan vesihuollosta. Pääkaupunkiseudun talousvesi tulee Päijänteestä tunnelia pitkin Silvolan tekoaltaaseen, josta se johdetaan puhdistettavaksi Helsingin puolella sijaitseviin puhdistuslaitoksiin Pitkäkoscella ja Vanhassakaupungissa. Pieni osa vantaalaisista saa talousvetensä Tuusulan puolella sijaitsevalta Kuninkaanlähteen pohjavesilaitokselta.

HSY:n lisäksi Vantaan kaupungin alueella toimii seitsemän vesiosuuskuntaa, yhtymää tai vastaavaa: Länsi-Keimolan, Kesäkylä-Koivikon, Leppäkorven, Sotungin, Sofielundin ja Vestran vesiosuuskunnat sekä Pirttiranta Oy. Toimijoista HSY:lle sekä Kesäkylä-Koivikon ja Sotungin vesiosuuskunnille on hyväksytty vesihuoltolain mukainen toiminta-alue. Viemäroinnin ulkopuolella olevat kiinteistöt ottavat talousvetensä omasta kaivosta.

HSY vastaa kunnallisista jätehuollon tehtävistä. Sen järjestämän jätehuollon piiriin kuuluu kotitaloudessa ja vapaa-ajan asunnossa syntyvä jäte sekä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte. Lisäksi se vastaa saostus- ja umpisäiliölietteen jätehuollosta sekä kunnan vastuulle kuuluvan kotitaloudessa ja vapaa-ajan asunnossa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotosta ja käsittelystä. Muille HSY voi tarjota toissijaista jätteiden vastaanottopalvelua. HSY:n hallitus toimii jätelain 23 §:n tarkoittamana kunnan jätehuoltoviranomaisena.

2.6 MERKITTÄVIMMÄT PILAANTUMISRISKIT

Merkittävimmät pilaantumisriskit liittyvät pinta- ja pohjavesiin sekä meluun ja pienhiukkasiin. Kemikaaleja tai vaarallisia jätteitä voi vahingon seurauksena päästä maaperään ja edelleen vesistöön tai pohjaveteen. Vantaan alueella on paljon isoja liikenneväyliä, joilla kuljetetaan ympäristölle tai terveydelle vaarallisia aineita sekä logistiikka-alueita, joilla niitä varastoidaan. Teiden suolauksen myötä kloridia päätyy pohjaveteen. Jätevesiviemärin putkirikko tai virhekytkennät rakentamisen aikana voivat aiheuttaa jäteveden purkautumista laajalle alueelle. Pintavesiin päästöjä aiheuttavat myös työmaavedet. Työmailta aiheutuvien päästöjen vähentämiseksi on käytössä ohje työmaavesien käsittelyyn.

Asukasyhteydenotoissa korostuvat meluhaitat joko teollisesta toiminnasta tai yksittäisistä tapahtumista esimerkiksi rakentamisen aikana. Melua aiheuttaa myös tie-, raide- ja lentoliikenne. Ilmanlaatua heikentää pölypäästöt murskaustoiminnasta tai rakennustyömailta. Puun pienpoltto on pientaloalueille merkittävä ilmanlaatua huonontava tekijä erityisesti talvella ja keväällä katupölyä on pahimmillaan viikkojen ajan. Vantaan ratikkaa rakennetaan usean vuoden ajan asutuksen välittömään läheisyyteen aiheuttaen paikallisesti erityisesti meluhaittaa.

Vanhan teollisen toiminnan pilaamaa maaperää on Vantaalla edelleen jonkin verran. Teollisuuskiinteistöjä otetaan myös muuhun käyttöön, mikä usein edellyttää maaperän tutkimista ja kunnostamista. Tikkurilan ja Jokiniemen alueella vuosikymmeniä toimineen lyijysulaton pilaamasta maaperästä on enin osa ja pahiten pilaantuneet alueet jo kunnostettu. Yksittäisiä tontteja on vielä kunnostamatta eikä niitä välttämättä kunnosteta ennen uudisrakentamista.

3. YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUKAINEN VALVONTA

Vantaalla on yhteensä 108 määräaikaivalvonnan piirissä olevaa kohdetta. Ympäristöluvanvaraisia kohteita on 32, ilmoituksenvaraisia 5 ja rekisteröitäviä 71. Suurin yksittäinen toimialaryhmä on rekisteröidyt polttonesteiden jakeluasemat, joita on 57. Muissa toimialoissa kohteita on 1–4. Ympäristölupakohteina on eniten jätteen käsittelyä, 12 kappaleita. Muissa toimialoissa kohteita on niin ikään 1–4. Valtion valvonnassa olevia ympäristölupakohteita on Vantaan alueella kaikkiaan 52.

3.1 YMPÄRISTÖLUVANVARAISET KOHTEET

Ympäristönsuojelulain 27 §:n mukaan pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan, josta säädetään ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukoissa 1 ja 2, on oltava ympäristölupa. Toimivallasta valtion ja kunnan lupaviranomaisen välillä säädetään ympäristönsuojelulain 34 §:ssä ja ympäristönsuojelusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (713/2014). Ympäristölupa on lisäksi oltava toimintaan, josta saattaa aiheutua vesistön pilaantumista eikä kyse ole vesilain mukaan luvanvaraisesta hankkeesta; jätevesien johtamiseen, josta saattaa aiheutua ojan, lähteen tai vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun

noron pilaantumista sekä toimintaan, josta saattaa ympäristössä aiheutua eräistä naapuruussuhteista annetun lain (26/1920) 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsitystä. Viimeksi mainituista naapuruussuhtelain mukainen lupa tulee pääsääntöisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen käsiteltäväksi. Tiedyt pohjavesialueelle sijoittuvat toiminnot edellyttävät myös ympäristölupaa.

Vantaalla on 32 kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaan kuuluvaa ympäristölupalaitosta tai -toimintaa. Jokaiselle laitokselle on nimetty vastuuvälvo ja sijainen. Kohteille on tehty riskinarvio, josta kerrotaan tarkemmin valvontasuunnitelman kappaleessa 6. Tarkastuksista ja muista valvontatoimenpiteistä on kerrottu kappaleessa 8.

Taulukossa 1 on esitetty toimialoittain valvontakohteiden määrä sekä ympäristöriskien arvioinnin perusteella määritelty valvontaluokka.

Toimiala	Kohteiden määrä	Valvontaluokka
Pintakäsittely	2	VL 2 – VL 3
Energian tuotanto	2	VL 3
Kemikaalien tai polttoaineiden varastointi ja käsittely	3	VL 2 – VL 3
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	1	VL 3
Malmien tai mineraalinen kaivaminen tai maaperän aineen otto	2	VL 2 - VL 3
Betoniasema	2	VL 2 – VL 3
Elintarvikkeiden valmistus	3	VL 3
Liikenne	4	VL 2 - VL 3
Jätteen ammattimainen tai laitosten käsittely	12	VL 3 – VL 4
Muu toiminta (krematorio)	1	*
Yhteensä	32	

*lupa ei ole lainvoimainen, riskiarviointia ei ole tehty

TAULUKKO 1. Ympäristölupallisten kohteiden määrä ja valvontaluokka toimialoittain.

3.2 YLEISEEN ILMOITUSMENETTELYYN KUULUVAT TOIMINNOT

Ympäristönsuojelulain mukaisesta yleisestä ilmoitusmenettelystä säädetään ympäristönsuojelulain 10 a -luvussa. Prosessina se on pääosin lupamenettelyn kaltainen ja koskee vähäisiä ympäristövaikutuksia aiheuttavia toimintoja. Ilmoitus on jätettävä vähintään 120 päivää ennen toiminnan suunniteltua aloittamista.

Yleisen ilmoitusmenettelyn piirissä oleviin toimintoihin kuuluu muun muassa elintarvikelaitoksia, kemikaalivarastoja, eläinsuojia ja varikkoja. Toiminta edellyttää kuitenkin ympäristölupaa, jos sijaintipaikka on pohjavesialueella tai toiminta on luvanvaraista muusta laissa mainitusta syystä. Yleiseen ilmoitusmenettelyyn kuuluvia kohteita on Vantaalla viisi.

Toimiala	Kohteiden määrä	Valvontaluokka
Varikko	2	VL 3- VL 4
Elintarvikelaitos	1	VL 4
Kemikaalivarasto	1	VL 3
Eläinsuoja	1	*
Yhteensä	5	

*riskinarviointi kesken

TAULUKKO 2. Ilmoituksenvaraisten kohteiden määrä ja valvontaluokka toimialoittain.

3.3 REKISTERÖITÄVÄT KOHTEET

Pienet energiantuotantolaitokset, asfalttiasemat, polttonesteiden jakeluasemat, kemialliset pesulat, haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävät laitokset ja betoniasemat rekisteröidään ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, ellei toiminta ole ympäristöluvanvaraista ympäristönsuojelulain 30 §:ssä mainituista perusteista, esimerkiksi sijoituessaan pohjavesialueelle. Toimintojen tulee täyttää asetuksissa säädetyt minimivaatimukset. Rekisteröinti-ilmoitus on tehtävä vähintään 30 päivää ennen toiminnan aloittamista, mikäli kyseessä on energiantuotantolaitos, muussa tapauksessa vähintään 60 vuorokautta ennen. Tietojärjestelmään rekisteröityjä kohteita on Vantaalla 71.

Toimiala	Kohteiden määrä	Valvontaluokka
Energiantuotantolaitos	2	VL 4
Asfalttiasema	4	VL 2 – VL 3
Polttonesteiden jakeluasema	57	VL 2 – VL 3
Kemiallinen pesula	3	VL 3- VL 4
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta tai laitos	1	VL 3
Betoniasema	4	VL 3
Yhteensä	71	

TAULUKKO 3. Rekisteröitävien kohteiden määrä ja valvontaluokka toimialoittain.

3.4 KERTALUONTEINEN ILMOITUKSENVARAINEN TOIMINTA

3.4.1 Meluilmoitukset

Erityisen häiritsevää melua ja tärinää aiheutuvasta tilapäisestä toiminnasta on tehtävä ympäristönsuojelulain 118 §:n mukainen ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Vantaan kaupungin ympäristönsuojelumääräyksissä on määritelty tarkemmin toiminnot, joihin ei sovelleta meluilmoitusmenettelyä. Suurin osa ilmoituksista koskee maarakentamista (louhinta, paalutus, murskaus) tai muuta rakentamista ja loput erilaisia ulkona pidettäviä yleisötapahtumia, konsertteja tai muita vastaavia. Meluilmoituksia tulee vuosittain useita kymmeniä.

Ilmoituspäätöksessä voidaan antaa määräyksiä toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi ja toiminnan järjestämiseen liittyvien jätelain mukaisten velvollisuuksien täyttämiseksi. Tarkastuksia tehdään tarvittaessa.

3.4.2 Koeluonteinen toiminta

Ympäristölupaa ei tarvita koeluonteiseen lyhytaikaiseen toimintaan, jonka tarkoituksena on kokeilla uutta tekniikkaa, raaka- tai polttoainetta, valmistus- tai polttomenetelmää tai puhdistuslaitetta taikka käsitellä jätettä laitos- tai ammattimaisesti tällaisen toiminnan vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun näihin rinnastettavan seikan selvittämiseksi. Tällöin toiminnasta on tehtävä ympäristönsuojelulain 119 §:n mukaan ilmoitus toimivaltaiselle lupaviranomaiselle. Ilmoituksia tulee vireille harvoin. Koeluontoisen toiminnan paikka, tilat ja tekniikka sekä ympäristövaikutukset ja niiden vähentäminen tarkastetaan tarvittaessa ilmoitusta käsiteltäessä tai toiminnan aikana.

3.4.3 Poikkeukselliset tilanteet

Ympäristönsuojelulain 120 §:n mukaan poikkeuksellisesta tilanteesta on ilmoitettava viipymättä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Poikkeukselliseksi tilanteeksi katsotaan onnettomuus, ennakoimaton tuotantohäiriö tai muu vastaava yllättävä, toiminnasta riippumaton poikkeuksellinen syy taikka rakennelman tai laitteen purkamisen toiminta, josta aiheutuu tai uhkaa aiheutua päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua välitöntä ja ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa tai jätteen määrän tai ominaisuuksien vuoksi tavanomaisesta poikkeavia toimia jätehuollossa. Lainkohdan tarkoittama ilmoitusvelvollisuus koskee muuta kuin luvan- tai ilmoituksenvaraista tai rekisteröitävää toimintaa. Tilanteen laadun mukaan tehdään tarkastus tai selvitetään asia muutoin. Ilmoituksesta tehdään päätös, jossa voidaan antaa määräyksiä esimerkiksi pilaantumisen ehkäisemisestä tai jätehuollosta.

3.5 MUU YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUKAINEN VALVONTA

3.5.1 Haja-asutuksen jätevesien valvonta

Vesilaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla kiinteistöillä, jotka sijaitsevat enintään 100 metrin etäisyydellä vesistöstä tai ovat pohjavesialueella, jätevesien käsittelyjärjestelmän oli täytettävä perustason puhdistusvaatimukset 31.10.2019 mennessä. Muualla haja-asutusalueilla sijaitsevilla kiinteistöissä jätevesijärjestelmä on kunnostettava vain korjaus- ja muutostöiden yhteydessä.

Ranta- ja pohjavesialueilla on Vantaalla edelleen arviolta noin sata kiinteistöä, joiden jätevesien käsittelyjärjestelmästä ei ole tietoa. Ympäristökeskuksella ei ole resursseja tehdä suunnitelmallista valvontaa kaikille näille kiinteistöille, vaan valvonta perustuu otantaan tai haittailmoituksiin.

Kiinteistönomistajan on mahdollista hakea kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta lupaa poiketa talousjätevesien käsittelyvaatimuksista enintään viiden vuoden määräajaksi kerrallaan. Poikkeamista hakeneille kiinteistöille tehdään tarkastus. Hakemuksia tulee harvakseltaan, korkeintaan muutamia vuodessa.

3.5.2 Nitraattiasetuksen valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviin kuuluu ns. nitraattiasetuksen (valtioneuvoston asetus 1250/2014) valvonta. Asetuksen tavoitteena on ehkäistä ja vähentää lannan sekä asetuksen 2 §:ssä tarkoitettujen muiden lannoitteiden käytöstä, varastoinnista ja käsittelystä sekä eläintuotannosta aiheutuvia päästöjä pintavesiin, pohjavesiin, maaperään ja ilmaan. Eläinsuojan lantavarastoon tulee mahtua 12 kuukauden aikana kertyvä lanta, lukuun ottamatta laidunnuksen yhteydessä laitumelle jäävää lantaa. Ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee myös ilmoitukset lannan ja orgaanisten lannoitevalmisteiden varastoinnista poikkeustilanteissa sekä lannan levittämiskiellosta poikkeamisesta.

Valvonta kohdistuu eläinsuojoihin. Vantaalla on noin 40 tallia, joille tehdään tarkastuksia projektiluonteisesti tai haittaperusteisesti. Eläinsuojatarkastuksilla käydään usein yhdessä valvontaeläinlääkärin kanssa.

3.5.3 Kemikaalien käytön ja otsonikerrosta heikentävien aineiden valvonta

Ympäristönsuojelulain nojalla tehtävässä kemikaalien käytön, käyttöolosuhteiden ja haitallisten aineiden päästöjen valvonnassa pyritään varmistumaan siitä, että toiminnassa noudatetaan laissa säädettyjä yleisiä velvollisuuksia (YSL 5, 14, 15 ja 19 §). Valvontaa toteutetaan muiden valvontatoimien yhteydessä.

Otsonikerrosta tuhoavien kaasujen ja F-kaasujen päästöjen valvontaa toteutetaan ympäristönsuojelulain muiden valvontatoimien yhteydessä. Tyypillisiä valvottavia laitteita ovat esimerkiksi isojen rakennusten ilmastointilaitteet ja lämpöpumput sekä elintarviketeollisuuden ja kauppojen kylmälaitteet.

3.5.4 Ympäristönsuojelumääräysten valvonta

Vantaan päivitetyt ympäristönsuojelumääräykset ovat tulleet voimaan 1.6.2024. Määräykset koskevat jätevesiä, vesiensuojelua, melua, ilmansuojelua, jätteitä ja kemikaaleja. Valvontaa tehdään pääasiallisesti haittailmoitusten perusteella priorisoinnin periaatteita noudattaen.

Määräykseen sisältyy velvoite ilmoittaa kirjallisesti Vantaan ympäristökeskukseen lumen vastaanottopaikkojen perustamisesta ja avaamisesta. Ilmoituksesta ei tehdä päätöstä. Lumen vastaanottopaikan haltijan on huolehdittava alueen siivoamisesta viivytyksettä lumen sulamisen jälkeen. Lumen vastaanottopaikat tarkastetaan tarvittaessa.

Maarakentamisessa voidaan käyttää puhtaita mineraalisia jätejakeita ja muita jäte-eriä korvaamaan luonnonaineksia tietyin edellytyksin, ei kuitenkaan pohjavesialueella. Jätteen hyödyntämisestä on tehtävä kirjallinen ilmoitus Vantaan ympäristökeskukseen vähintään 30 vrk ennen hyödyntämisen aloittamista. Ilmoituksesta ei tehdä päätöstä. Suurempien määrien hyödyntämisestä tulee tehdä ns. MARA-ilmoitus Lupa- ja valvontavirastolle. Hyödyntämiskohteisiin tehdään tarvittaessa tarkastus.

Ympäristönsuojelumääräykset edellyttävät, että maanalainen öljysäiliö poistetaan maasta, kun sille ei ole enää käyttöä. Säiliön voi kirjallisesta hakemuksesta jättää maahan, mikäli sen poistaminen on teknisesti vaikeaa tai poistamisesta aiheutuu kohtuutonta vahinkoa muulle ominaisuudelle. Hakemuksesta tehdään päätös. Kohteeseen tehdään paikallakäynti, mikäli hakemusasiakirjoissa ei ole esitetty riittävää selvitystä öljysäiliön sijainnista.

4. JÄTELAIN VALVONTA

4.1 SÄÄNNÖLLINEN VALVONTA

Jätelain (646/2011) 124 §:n mukaan toimivaltaisen valvontaviranomaisen on määräajoin asianmukaisesti tarkastettava sellaiset laitokset ja yritykset, joiden toiminnassa harjoitetaan jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä, syntyy vaarallista jätettä, harjoitetaan jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä, toimitaan jätteen välittäjänä tai toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja.

Jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä harjoittavilla laitoksilla on ympäristölupa. Jätelakia valvotaan näissä kohteissa osana ympäristönsuojelulain valvontaa muun muassa määräaikaistarkastusten ja vuosiraporttien tarkastusten yhteydessä. Vaarallisen jätteen valvontaa toteutetaan niin ikään osana ympäristönsuojelulain valvontaa ennakkovalvonnan piirissä olevissa ympäristöluvanvaraisissa, yleisen ilmoitusmenettelyn ja rekisteröitävien toimintojen kohteissa. Vaarallista jätettä syntyy myös esimerkiksi moottoriajoneuvojen korjaamoissa, joiden kokonaismäärä ei ole tiedossa. Määrä on joka tapauksessa vähintään satoja. Tällaisia toimintoja tarkastetaan projektiluonteisesti tai valvontaviranomaiselle tulleiden yhteydenottojen perusteella. Jätteen kansainvälisiä siirtoja koskevaa valvontaa tehdään lupalaitosten ja muiden valvontakohteiden tarkastusten yhteydessä.

Valvontaviranomaisen on jätelain 124 §:n mukaan laadittava suunnitelma jätelain 100 §:ssä tarkoitetun jätteen ammattimaisen keräyksen valvontaa varten. Vantaalla on rekisteröity 14 jätteen keräystoimintaa harjoittavaa yritystä tai toimijaa. Osaan rekisteröintejä sisältyy useita keräyspaikkoja, jolloin tarkastettavien kohteiden määrä on huomattavan paljon suurempi. Valvonnassa priorisoidaan sellaiset kohteet, joissa kerätään vaarallista jätettä tai joissa on muita riskejä. Uudet kohteet pyritään tarkastamaan toiminnan aloittamisvuonna.

4.2 JÄTELAIN YLEINEN VALVONTA

Jätelain mukaisia yleisiä valvontaviranomaisia ovat Lupa- ja valvontavirasto sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, jotka valvovat jätelain ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamista. Kunnassa jätelain yleinen valvonta kohdistuu pääosin jätehuoltomääräysten valvontaan, jätehuoltoon liittymisen valvontaan ja roskaantumisasioihin.

Pääkaupunkiseudun ja Kirkkonummen jätehuoltomääräyksiin sisältyy määräyksiä muun muassa lajiteltavista jätteistä, jätteiden keräysvälineistä, jätteiden kuljettamisesta sekä jätteiden käsittelystä kiinteistöllä. Näiden osalta valvontaa toteutetaan projektiluonteisesti

ja ympäristökeskukseen tulleiden yhteydenottojen perusteella. Jätehuoltomääräyksissä on lisäksi suuria, yli 500 henkilön yleisötapauksia koskeva velvoite jätehuoltosuunnitelmasta sekä jätemäärien loppuraportista. Jätehuoltosuunnitelmien tarkastamisessa painopiste kohdennetaan erityisesti uusiin tapahtumiin, joita ei ole aiemmin järjestetty. Tarkastuksia kohteessa tehdään tarvittaessa tapahtuman aikana tai heti tapahtuman jälkeen.

Valvontaviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa muuta kuin ympäristöluvanvaraista toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaiseksi järjestämiseksi tilanteen korjaamiseksi.

Roskaantumisen valvonta perustuu pääosin yleisöilmoituksiin ja valvontaa tehdään priorisointiperiaatteiden mukaisesti. Roskaantumalle alueelle tehdään tarvittaessa tarkastus ja jos roskaaja on tiedossa, lähetetään tälle siivouskehotus. Jos roskaajaa ei saada selville tai tavoiteta taikka jos roskaaja ei huolehdi siivoamisvelvollisuudestaan, kehotus lähetetään toissijaiselle siivoamisvelvolliselle, esimerkiksi alueen haltijalle. Mikäli siivouskehotusta ei ole noudatettu määräaikaan mennessä, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen antaa jätelain 75 §:n perusteella määräyksen, jota tehostetaan uhkasakolla.

Jätteen haltijan on laadittava siirtoasiakirja vaarallisen jätteen, saostus- ja umpikaivolietteen, hiekan- ja rasvanerotuskaivon lietteen, rakennus- ja purkujätteen sekä pilaantuneen maa-aineksen siirrosta ja luovutuksesta jätelain 29 §:ssä tarkoitetulle vastaanottajalle. Siirtoasiakirjojen valvontaa toteutetaan muiden valvontatoimien yhteydessä muun muassa sähköisen SIIRTO-rekisterin tietojen perusteella.

5. MUUN LAINSÄÄDÄNNÖN MUKAINEN VALVONTA

5.1 VESIHUOLTOLAKI

Vesihuoltolain (119/2001) 10 §:n mukaan vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella oleva kiinteistö on liitettävä laitoksen vesijohtoon ja jätevesiviemäriin. Lisäksi vesihuoltolain 17 b § edellyttää kiinteistön liittämistä hulevesiviemäriin kunnan päättämällä vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäroinnin alueella.

Vesihuoltolain valvonta on laillisuusvalvontaa. Vesihuoltoverkostoon tai hulevesiviemäriin liittämättömistä kiinteistöistä tulee ympäristökeskukseen tieto yleensä valitusten tai vesihuoltolaitoksen ilmoituksen perusteella. Jos liittämisvelvollisuus on laiminlyöty, kiinteistöä kehoitetaan liittymään vesihuoltoverkostoon ja hulevesiviemäriin. Liittämättömiä kiinteistöjä voidaan kartoittaa myös projektiluontoisesti alueittain.

Kiinteistölle voidaan myöntää vapautus liittämisvelvollisuudesta hakemuksen perusteella, jos vesihuoltolaissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Vapautushakemuksia käsiteltäessä kiinteistöllä tehdään tarvittaessa tarkastus. Vapautushakemuksia käsitellään vuosittain muutamia kymmeniä.

5.2 VESILAKI

Vesilain (587/2011) ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvovat Lupa- ja valvontavirasto ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Toimivalta on rinnakkainen ja toisistaan riippumaton laillisuusvalvontaa koskeissa asioissa.

Menettelytavoista sovitaan Lupa- ja valvontaviraston kanssa. Pääsääntöisesti valtion valvontavastuulla ovat vesilain mukaan luvanvaraisten kohteiden valvonta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen päätösvaltaan vesilaissa kuuluvat ne ojitusta koskevat erimielisyydet, jotka eivät edellytä Lupa- ja valvontaviraston lupaa tai ojitustoimitusta.

Valvonta painottuu ojitusta koskeviin erimielisyyksiin sekä ojan kunnossapitoasioihin asemakaava-alueiden ulkopuolella. Erimielisyyksiä koskevia asioita käsitellään vain kirjallisesta vireillepanosta. Ojan kunnossapitoa koskevat hättämöitukset käsitellään priorisointiperiaatteiden mukaisesti.

5.3 KEMIKAALILAKI

Kemikaalilain (599/2013) mukaan Lupa- ja valvontavirasto ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat tiettyjä lain 11 §:ssä mainittuja säännösten ja ehtojen noudattamista ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen valvonnassa siltä osin kuin valvonta koskee toiminnanharjoittajan velvoitetta huolehtia ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta kemikaalin käytössä ja varastoinnissa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo lisäksi kemikaalilain 11 §:n nojalla kemikaalilain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista, biosidivalmisteen hyväksymispäätöksessä käytölle asetettujen ehtojen ja edellytysten noudattamista sekä POP-asetuksen, REACH-asetuksen ja elohopea-asetuksen noudattamista tietyiltä osin.

Kemikaalilain mukaista valvontaa toteutetaan ympäristönsuojelulain säännölliseen valvontaan kuuluvissa kohteissa. Valvontatyötä helpottamaan on yhteistyössä Helsingin ja Espoon kanssa valmisteltu kemikaalivalvonnan ohje.

5.4 MAA-AINESLAKI

Vantaalla ei valvontasuunnitelman laatimisajankohtana ole yhtään kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvonnassa olevaa voimassa olevaa maa-aineslupaa. Lupa- ja valvontaviraston valvonnassa on yksi maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain mukainen yhteislupa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvonnassa olevat kohteet tarkastetaan ottotoiminnan aikana vuosittain sekä ottotoiminnan loputtua.

Kotitarveotosta on ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jos aineksia otetaan yli 500 kuutiota. Kotitarveotosta ei ole toistaiseksi tullut ilmoituksia.

5.5 LEIRINTÄALUEIDEN VALVONTA

Ulkoilulain (606/1973) 20 §:n mukaan leirintäalueen perustamisesta on tehtävä ilmoitus kunnan leirintäalueviranomaiselle, jona Vantaalla hallintosäännön mukaan toimii kaupunkiympäristölautakunnan lupajaosto. Vantaalla ei ole yhtään pysyvää leirintäaluetta. Tilapäiset leirintäalueet tarkastetaan tarvittaessa.

5.6 MAASTOLIIKENNELAKI JA VESILIIKENNELAKI

Maastoliikennelaki (1710/1995) ja vesiliikennelaki (782/2019) edellyttävät hakemaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupaa kilpailujen tai harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samassa maastossa tai samalla vesialueella. Lupa on haettava myös yksittäisen tapahtuman järjestämiseen, jos tapahtumasta on odotettavissa merkityksellisiä ympäristöhaittoja. Vesiliikenneluvan usean kunnan alueella pidettävään tapahtumaan antaa Lupa- ja valvontavirasto.

Maastoliikennelain lupia valvotaan tarvittaessa tai vähintään kerran lupakaudessa. Luvatonta maastoliikennettä valvoo poliisi. Vesiliikennelain lupia ei Vantaalla ole toistaiseksi haettu. Vesiliikenteen valvonta kuuluu poliisille, Tullille, Rajavartiolaitokselle ja Liikenne- ja viestintävirastolle.

6. TOIMINTOJEN RISKINARVIOINTI

Valvontaa kohdennetaan riskinarvioinnin perusteella ympäristön kannalta haitallisimpiin ja suurimman riskin kohteisiin. Ympäristöriskillä tarkoitetaan ympäristön pilaantumiseen liittyviä riskejä. Riskinarviointi jakautuu ympäristönsuojelulain mukaisessa säännöllisessä valvonnassa toimialakohtaiseen ja laitospohjaiseen riskinarviointiin. Lisäksi voidaan käyttää otantamenetelmää.

6.1 TOIMIALAKOHTAINEN RISKINARVIOINTI

Toimialakohtaisessa ympäristöriskien arvioinnissa arvioidaan toimialojen ympäristöriskien todennäköisyydet ja vaikutukset. Arvioitavat toimialat jakautuvat ympäristönsuojelulain säännöllisen valvontaan kuuluvan toimialan mukaan. Toimialakohtaista riskinarviointia käytetään pohjana laitospohjaiseen ympäristöriskien arviointiin ja sen perusteella saatava toimialan valvontaluokka määrittää yleisen tarkastustiheyden toimialalle.

Toimialakohtaiseen ympäristöriskien arviointiin on valittu arvioitaviksi muuttujiksi riskejä, jotka eivät ole sidonnaisia yksittäisen laitoksen sijaintiin tai toimintatapoihin. Arvioitavia muuttujia toimialakohtaisessa ympäristöriskien arvioinnissa ovat melu ja värinä, pöly, haju, roskaantuminen ja epäsiisteys, päästöt ilmaan, päästöt viemäriin, päästöt maaperään ja vesistöihin, onnettomuusriski sekä toimialan riski pilata ympäristö.

Oleellista toimialakohtaisessa ympäristöriskien arvioinnissa on pohtia riskejä yleisesti toimialalla sekä pohtia muuttujien riskit toimialan normaalissa toiminnassa. Tästä poikkeuksena on kuitenkin onnettomuusriskin muuttuja, jossa pohditaan toimialalla tapahtuvien onnettomuuksien todennäköisyyttä ja vaikutuksia. Onnettomuusriskin muuttujan kohdalla esimerkiksi kemikaalien käyttö, työkalujen määrä, pölynsuodattimien käyttö sekä veden käyttö toiminnassa nostavat onnettomuusriskin pisteytystä. Onnettomuusriskissä tarkastellaan vain ympäristölle aiheutuvia riskejä.

Toimialan riski pilata ympäristö -muuttujan arvioinnissa tarkastellaan tilannetta, jossa toimialalla toimiva laitos lopettaa toimintansa. Siinä arvioidaan, mikä on toimialan todennäköisyys pilata ympäristö normaalissa toiminnassa ja millaiset vaikutukset siitä on ympäristöön.

Toimialakohtaista ympäristöriskien arviointia voidaan käyttää myös projektiluontoisessa valvonnassa, jota tehdään muille kuin ympäristöluvallisille tai rekisteröitäville toimialoille. Projektiluontoinen valvonta voidaan sisällyttää valvontasuunnitelmaan.

Ympäristöriskien arvioinnissa käytetään riskien suuruuden arvioimiseen riskitaulukkoa, jonka mukaan muuttujien riskin suuruus arvioidaan todennäköisyyden ja vaikutusten perusteella (taulukko 4).

TAULUKKO 4. Riskitaulukko

	Vaikutukset		
Todennäköisyys	Vähäiset	Haitalliset	Vakavat
Ei todennäköinen	Hyvin pieni riski	Hyvin pieni riski	Suuri riski
Mahdollinen	Hyvin pieni riski	Kohtalainen riski	Hyvin suuri riski
Todennäköinen	Pieni riski	Suuri riski	Hyvin suuri riski
Hyvin todennäköinen	Pieni riski	Hyvin suuri riski	Hyvin suuri riski

Riskitaulukon mukaan muuttujien riskin suuruus arvioidaan todennäköisyyden ja vaikutusten perusteella. Taulukossa riskit on pisteytetty 1:stä 5:een (taulukko 5).

Riskin suuruus	Pisteytys
Hyvin pieni riski	1
Pieni riski	2
Kohtalainen riski	3
Suuri riski	4
Hyvin suuri riski	5

TAULUKKO 5. Riskien pisteytys toimialakohtaisessa ympäristöriskien arvioinnissa.

Kaikkien muuttujien arvioinnin ja pisteytyksen jälkeen lasketaan pisteet summaamalla yhteen. Yhteispistemäärän mukaan toimialalle saadaan valvontaluokka (taulukko 6).

Yhteispistemäärä	Valvontaluokka	Tarkastustiheys (vuosia)
9–14	VL 4	7–10
15–22	VL 3	5
23–34	VL 2	3
35–45	VL 1	1

TAULUKKO 6. Toimialakohtaisen ympäristöriskien arvioinnin yhteispistemäärät ja valvontaluokat.

6.2 LAITOSKOHTAINEN RISKINARVIOINTI

Laitoskohtainen ympäristöriskien arviointi tehdään toimialakohtaisen ympäristöriskien arvioinnin jälkeen ympäristöluvallisille, yleiseen ilmoitusmenettelyyn kuuluville, ilmoitusvelvollisille ja rekisteröidyille toiminnoille/laitoksille sekä muuhun säännölliseen valvontaan kuuluville laitoksille. Laitoskohtaisella ympäristöriskien arvioinnilla tarkennetaan toimialakohtaisesta ympäristöriskien arvioinnista saatua tulosta. Arvioinnissa otetaan

huomioon laitoksen sijainti, paikalliset ympäristöolosuhteet, toimintatavat, valvontatoimenpiteet sekä toiminnan haitoista tulleet ilmoitukset.

Laitoskohtaisessa riskinarvioinnissa arvioitavia muuttujia ovat toimialan riskipisteytyksen tulos, ympäristö, lähimmät häiriintyvät kohteet, vaikutus viihtyisyyteen ja ihmisten terveyteen, toiminnan laajuus, tilat ja laitteet, varastoitavien kemikaalien määrä, laatu ja suojaus, jätehuolto, lupamääräysten noudattaminen toiminnassa, ympäristötietoisuus sekä häiriö- ja poikkeustilanteiden esiintyminen. Laitoskohtaisen ympäristöriskien arvioinnin tekee laitoksen vastuuvälvo, joka tuntee laitoksen toimintatavat sekä tehdyt valvontatoimenpiteet. Arvioinnissa muuttujat arvioidaan yksitellen pisteytykselle 1, 3 tai 5. Saadut pisteet lasketaan yhteen, jonka jälkeen saadaan laitoksen valvontaluokka ja määräaikaistarkastusten tarkastustiheys.

Yhteispistemäärä	Valvontaluokka	Tarkastustiheys
11–20	VL 4	7–10 vuotta
21–29	VL 3	5 vuotta
30–40	VL 2	3 vuotta
41–52	VL 1	1 vuosi

TAULUKKO 7. Valvontaluokat ja tarkastustiheydet

Yhteispistemäärän jälkeen saatuun valvontaluokkaan voi vaikuttaa pisteytyksen 5 saaneiden muuttujien määrä sekä laitoksen toiminnasta tehtyjen yhteydenottojen määrä. Jos pisteytyksessä esiintyy enemmän kuin kolme muuttujaa pisteillä 5, nousee valvontaluokka yhdellä saadusta yhteispistemäärän ilmoittamasta valvontaluokasta. Valvontaluokka voi myös nousta, jos laitoksen toiminnasta tehtyjen yhteydenottojen määrä vuodessa on yli kaksi kappaletta. Yhteydenottojen huomioonottamisessa ja valvontaluokan nostamisessa huomioidaan yhteydenottojen laatu.

Olemassa olevien laitosten riskinarviointi käydään läpi laitoksen määräaikaistarkastuksen yhteydessä, uusille laitoksille riskinarviointi tehdään ensimmäisen tarkastuskäynnin jälkeen. Laitoksen toimintaa ja sen riskejä arvioidaan myös vuosiraporttien ja tarkkailutulosten perusteella.

6.3 OTANTAMENETELMÄ

Käytössä ei ole otantamenetelmää ympäristölupalaitosten ja rekisteröityjen tai ilmoituksenvaraisten toimintojen tarkastuksille. Otantaa voidaan käyttää projektiluonteisessa muiden kohteiden valvonnassa.

6.4. JÄTELAIN MUKAISET KOHTEET

Jätelain mukainen riskinarvio tapahtuu pääosin samoin periaattein kuin ympäristönsuojelulain kohteiden. Kaikki keräystoiminnan kohteet ovat perustoiminnaltaan samanlaisia, merkittävimpinä erottavina tekijöinä jätteen laatu ja siitä aiheutuva pilaantumisen vaara, keräyspaikan sijainti ja toiminnan volyymi. Valvontaluokka kohteissa on pääsääntöisesti VL 4.

Yhdellä rekisteröinti-ilmoituksella voidaan ilmoittaa saman toimijan kaikki kohteet, jolloin varsinaisia keräyspisteitä voi olla useita. Muun muassa Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy:n ylläpitämät hyötyjätteiden keräyspisteitä sekä HSY:n vaarallisen jätteen keräyskontteja on lukuisia eri puolilla Vantaata. Tällaisten kohteiden tarkastuksiin voidaan käyttää otantaa.

Vaarallista jätettä tuottavien kohteiden tarkastuksia tehdään projektiluonteisesti tietyllä alueella tai tiettyyn toimialaan kohdentaen. Koska tarkastettavien kohteiden määrä suhteessa kohteiden kokonaismäärään on resurssien takia hyvin rajallinen, voi kohteiden valinta perustua yksinomaan otantaan. Otanta voi olla satunnaisotantaa tai riskiperusteisesta tai tarkastuksia kohdennetaan sellaisiin kohteisiin, joista on tullut haittailmoituksia. Jätelain valvonta yhdistetään ympäristönsuojelulain valvontaan kohteissa, jotka ovat ympäristönsuojelulain säännöllisen valvonnan piirissä.

7. VALVONTAOHJELMA

7.1 VALVONTAOHJELMAN LAATIMINEN JA PÄIVITTÄMINEN

Valvontaohjelma laaditaan vuosittain. Se pitää sisällään ympäristönsuojelulain mukaisen säännöllisen valvonnan kohteet, suunnitellut määräaikaistarkastukset sekä tiedot muista säännöllisen valvonnan toimenpiteistä. Valvontaohjelmassa esitetään myös arvio edellisen vuoden valvonnan toteutumisesta.

Valvontaohjelman mukaiset kohteet tarkastetaan järjestelmällisesti riskinarvion perusteella määritellyn tarkastustiheyden mukaan. Valvontaohjelma pidetään jatkuvasti ajan tasalla. Olemassa olevat, uudet ja poistuvat kohteet päivitetään sisäiseen käyttöön tarkoitettuun kohdeluetteloon. Kohdeluettelo on laadittu toimialoittain ja siihen sisältyy kohteen perustietojen lisäksi muun muassa valvontaluokka, tarkastustiedot, raportointivelvoitteet ja vastuuvälvojan nimi. Lupalaitosten, yleiseen ilmoitusmenettelyyn kuuluvien toimintojen ja rekisteröityjen toimintojen tiedot viedään tietojärjestelmiin.

7.2 VALVONTAOHJELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Valvontaohjelmaan sisällytetään kuvaus edellisen kauden valvontaohjelman tavoitteiden toteutumisesta. Yhteenveto valvontaohjelmasta ja edellisen vuoden toteutumasta viedään tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnan lupajaostolle.

8. VALVONTATOIMENPITEET JA VALVONNAN MAKSULLISUUS

8.1 SÄÄNNÖLLINEN VALVONTA

8.1.1 Määräaikaistarkastukset

Määräaikaistarkastuksella tarkoitetaan riskinarvioon perustuvaa suunnitelmallista määräajoin tehtävää valvontakäyntiä luvanvaraisiin, yleiseen ilmoitusmenettelyyn kuuluviin ja rekisteröitävien toimintojen kohteisiin. Ajankohdasta sovitaan toiminnanharjoittajan kanssa etukäteen. Tarkastuksella käydään läpi laitoksen toimintaa, päästöjä ja ympäristövaikutuksia ja siitä tehdään tarkastuskertomus. Osa tarkastuksesta, esimerkiksi sähköisesti toimitettujen raporttien läpikäynti, voidaan tehdä etätarkastuksena. Tarkastuksella varmistetaan, että toiminta on voimassa olevan lupa- tai ilmoituspäätöksen ja lainsäädännön mukaista. Tarkastuksilla arvioidaan myös sitä, onko lupaa tarvetta muuttaa.

Uusintatarkastus tehdään kohteisiin, joiden toiminnoissa havaitaan puutteita tarkastuksilla. Tällöin tarkastuksella käydään läpi vain havaittujen puutteiden korjaukset. Valvontaohjelman mukaiset kohteet tarkastetaan muutoin niille määritellyn tarkastustiheyden mukaan.

8.1.2 Raporttien ja selvitysten tarkastaminen

Toiminnanharjoittaja on velvollinen toimittamaan valvontaviranomaiselle raportteja, selvityksiä ja mittaustuloksia lupamääräysten tai toimialakohtaisten asetusten velvoittamana. Vuosiraportin tulee sisältää vähintään lupa- tai ilmoituspäätöksessä määrättyt asiat. Päätöksissä voidaan lisäksi edellyttää toiminnan järjestämistä tai tarkkailua koskevia suunnitelmia tai selvityksiä sekä käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailua kuten vesi-, melu- tai hiukkaspitoisuuksien tarkkailua.

Tarkkailutulokset veloitetaan päätöksissä toimittamaan valvontaviranomaiselle heti niiden valmistuttua. Näin voidaan reagoida välittömästi mahdollisiin poikkeamiin ja harkita uusintanäytteen ottamista tai muuta jatkoselvittelyä. Vuosi- ja muut raportit tarkastetaan niiden saavuttua. Vuosiraporttien yhteydessä tarkastellaan myös mahdollisen vakuuden riittävyttä. Selvitysten, suunnitelmien ja vuosiraporttien asianmukaisuuden arviointi sekä mahdollisten jatkotoimenpiteiden tarpeen arviointi kuuluu toiminnan vastuuvalljoille.

8.1.3 Muu säännöllinen valvonta

Luvanvaraisiin, ilmoituksenvaraisiin ja rekisteröitäviin kohteisiin ensimmäinen tarkastus tehdään pääsääntöisesti vuoden kuluessa toiminnan aloittamisesta. Luvan muuttamisen tarve arvioidaan määräaikaistarkastuksilla tai muussa valvonnassa havaittujen seikkojen perusteella. Lupaa on muutettava laissa määritetyin perustein muun muassa, jos toiminnasta aiheutuva pilaantuminen tai sen vaara poikkeaa olennaisesti ennalta arvioidusta, toiminnasta aiheutuu maaperän tai pohjaveden pilaantumista tai toiminnan

ulkopuoliset olosuhteet ovat luvan myöntämisen jälkeen olennaisesti muuttuneet. Säännölliseen valvontaan kuuluu myös toiminnan lopettamiseen liittyvä tarkastus, jossa käydään läpi lopettamiseen liittyvät velvoitteet.

8.2 VALVONTAPROJEKTIT

Valvontaprojekteja toteutetaan alueellisesti tai tiettyyn toimialaan kohdistettuna resurssien mahdollistaessa. Valvontaohjelmaa laadittaessa tiedossa olevat valvontaprojektit kirjataan ohjelmaan.

8.3 ONNETTOMUUS-, HAITTA- JA RIKKOMUSTILANTEET

Ympäristönsuojelulain 169 § velvoittaa valvontaviranomaista ryhtymään toimenpiteisiin, jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aihetta olettaa, että toiminnasta aiheutuu merkittävää terveyshaittaa tai muuta merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Asia voi koskea luvan- tai ilmoituksenvaraista tai rekisteröitävää toimintaa tai toimintaa, joka ei ole säännöllisessä valvonnassa. Laki puolestaan velvoittaa toiminnanharjoittajaa ilmoittamaan poikkeuksellisesta tilanteesta. Poikkeuksellinen tilanne saattaa olla onnettomuuden lisäksi esimerkiksi ennakoimaton tuotantohäiriö.

Viranomaisen toimenpiteenä on tarkastus tai asian selvittäminen muulla tavoin. Usein ensi vaiheessa ollaan yhteydessä toiminnanharjoittajaan asian selvittämiseksi. Jos kyseessä on säännöllisen valvonnan kohde, mahdollinen tarkastus voidaan tehdä siitä huolimatta, onko laitos valvontaohjelman mukaisessa tarkastusvuorossa. Toisaalta tarkastus voidaan yhdistää määräaikaistarkastukseen, jos ne sattuvat ajallisesti yksiin. Tarkastuksesta ilmoitetaan toiminnanharjoittajalle etukäteen, ellei ilmoittaminen vaaranna tarkoituksen toteutumista. Asianosaisella on oikeus olla läsnä tarkastuksella. Tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus.

Melua, pölyä, roskaantumista, vesipäästöjä ja muita ympäristöhaittoja koskevia yleisöilmoituksia tulee vuosittain yleensä muutamia satoja sähköpostilla, puhelimitse tai palautekanavan kautta. Osa ilmoituksista on sellaisia, jotka eivät kuulu ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulle. Jos ilmoitus on tullut väärälle viranomaiselle, siirretään se oikealle taholle. Ilmoitukset käsitellään priorisoinnin periaatteiden mukaisesti.

Haitankärsijän on mahdollista tehdä asiasta kirjallinen vireillepano. Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevan vaatimuksen voi ympäristönsuojelulain 186 §:ssä tarkoitetun oikeuden nojalla laittaa kirjallisesti vireille asianosainen, yhdistys, säätiö, kunta tai viranomaiset. Vireillepanosta tehdään valituskelpoinen päätös. Valvontaviranomainen voi ottaa asian myös itse vireille havaitsemansa tilanteen tai saamansa haittailmoituksen perusteella.

8.4 MÄÄRÄYS PILAANTUMISEN EHKÄISEMISEKSI

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen

(YSL 180 §), joka on tarpeen pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräys voi koskea toimea tai rajoitusta, toiminnan tarkkailua tai tiedottamista taikka valvontaa varten tarpeellisten tietojen antamista. Määräys ei voi koskea luvanvaraista tai ilmoituksenvaraista eikä rekisteröitävää toimintaa.

8.5 HALLINTOPAKKO JA TUTKINTAPYYNNÖT

Valvontaviranomaisen on ryhdyttävä toimiin, jos havaitaan säännösten tai määräysten vastaista menettelyä. Laillisen tilan palauttamiseksi annetaan ensin yleensä kehoitus. Jos kehotusta ei noudateta, seuraavana vaiheena on rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemisesta annettava määräys, jota tehostetaan uhkasakolla tai teettämisuhalla. Ennen hallintopakko päätöstä on toiminnanharjoittajaa kuultava.

Valvontaviranomainen voi keskeyttää luvanvaraisen ja ilmoituksenvaraisen toiminnan välittömästi, jos ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta aiheutuu välitöntä terveyshaittaa tai merkittävää muuta välitöntä ympäristön pilaantumista, eikä haittaa voida muutoin poistaa tai riittävästi vähentää. Toiminnanharjoittajaa on kuultava mahdollisuuksien mukaan ennen keskeyttämistä. Keskeyttämistoimenpiteestä on laadittava pöytäkirja ja keskeyttämisestä on viivytyksettä tehtävä päätös. Viranomaisen on lisäksi annettava tieto siitä, miten toiminnan jatkamiseksi menetellään. Päätös toiminnan keskeyttämiseksi on asian kiireellisyyden vuoksi delegoitu viranhaltijoille, mutta keskeyttämistoimenpide on viipymättä saatettava lupajaoston päätettäväksi.

Valvontaviranomaisen on tehtävä mahdollisessa ympäristörikosasiassa ilmoitus poliisille esitutkintaa varten. Ilmoitus saadaan jättää tekemättä, jos tekoa on pidettävä olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä eikä yleisen edun ole katsottava vaativan syytteen nostamista. Jätelaissa on vastaava viranomaista velvoittava säännös.

8.6 VALVONNAN MAKSULLISUUS

Ympäristönsuojelulain 205 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksun valvontaohjelmaan perustuvista luvan- ja ilmoituksenvaraisten sekä rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisen valvonnan toimenpiteistä. Maksujen suuruus ja perusteet määritetään Vantaan ympäristönsuojeluviranomaisen voimassa olevassa taksassa. Maksu peritään määräaikaistarkastuksista ja uusintatarkastuksista sekä vuosiraportin ja tarkkailutulosten tarkastamisesta. Valvontamaksua voidaan periä myös onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteiden tarkastuksista, jotka johtavat kehotuksen, määräyksen tai kiellon antamiseen, sekä tarkastuksista, jotka ovat tarpeen kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi tai toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi.

Maksua ei pääsääntöisesti periä viranomaisen eikä haittaa kärsivän asianosaisen aloitteesta vireillepannun asian käsittelystä. Muiden kuin viranomaisen tai haittaa kärsivän asianosaisen vaatimuksesta vireillepannun asian käsittelystä saadaan periä vireillepanijalta maksu, jos vireillepanoa on pidettävä ilmeisen perusteettomana.

Jätelain 144 §:ssä on myös säädetty mahdollisuus periä maksu jätelain 124 §:ssä tarkoitetuista laitosten ja yritysten määräaikaistarkastuksista ja muista säännöllisistä, suunnitelmaan perustuvista valvontatoimista. Maksu voidaan lisäksi periä tarkastuksista ja

muista valvontatoimista, jotka ovat tarpeen roskaantuneen alueen siivoamista koskevan määräyksen (JL 75 §), yksittäisen määräyksen (JL 125 §) ja rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemisen (JL 126 §) noudattamisen valvomiseksi.

Vesilain, vesihuoltolain, maastoliikennelain ja vesiliikennelain mukaisista valvontatoimista ei voida periä maksua vaan ainoastaan hakemusten käsittelystä. Maa-aineslaille on oma taksansa sisältäen maksun ottosuunnitelman tarkastamisesta sekä vuotuisen, ottomäärään perustuvan valvontamaksun.

8.7 JÄTELAIN LAIMINLYÖNTIMAKSU

Jätelain laiminlyöntimaksu voidaan määrätä joissakin jätelain rikkomistilanteissa, esimerkiksi jos siirtoasiakirjan laatiminen on laiminlyöty. Maksun suuruus on kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvissa asioissa vähintään 500 euroa ja enintään 10 000 euroa ottaen huomioon laiminlyönnin laatu ja laajuus sekä sillä saavutettu taloudellinen etu. Toisin kuin muut valvontatoimiin perustuvat maksut, jätelain laiminlyöntimaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

9. VALVONNAN ORGANISOINTI

9.1 VALVONNAN RESURSSIT

Ympäristökeskuksen ympäristövalvonnassa työskentelee seitsemän ympäristötarkastajaa ja johtava ympäristötarkastaja. Valvontavastuita on jaettu tarkastajille toimialoittain ja kullakin tarkastajalla on lisäksi oma asiantuntemusalsansa. Kaikki tarkastajat tekevät ympäristönsuojelulain päätösvalmistelua ja valvontaa. Johtavan ympäristötarkastajan tehtävät painottuvat organisointiin ja kehittämiseen sekä esihenkilötyöhön. Toimistosihteerit suorittavat tiettyjä päätösvalmisteluun kuuluvia toimia, mm. yhteystietojen hakua, tiedoksiantokirjeiden postituksia, päätösten lähettämistä ja laskutusta. Hallinnollisiin tukitehtäviin ei ole käytettävissä muuta avustavaa henkilöstöä, vaan ympäristötarkastajat esimerkiksi arkistoivat itse kaikki asiakirjat.

Kuntaliiton viimeisimmän, vuonna 2021 tehdyn ympäristönsuojelun hallintokyselyn mukaan ympäristönsuojelun yksiköissä keskimäärin 56 % työajasta käytettiin ympäristönsuojelun erityistehtäviin, 26 % yleistehtäviin, 9 % muihin tehtäviin ja 9 % yleishallinnon tehtäviin. Erityistehtävistä käytettiin kyselyn mukaan 45 % lupa-, päätös- ja rekisteröintiasioihin, 28 % lupien, päätösten ja rekisteröintien valvontaan ja 27 % yleiseen laillisuusvalvontaan. Yleistehtävistä 25 % käytettiin lausuntojen valmisteluun, 27 % ympäristönsuojelun yleiseen ohjaukseen, neuvontaan ja tiedotukseen. Yhteistyötehtäviin eri viranomaisien ja yhteisöjen kanssa kului 14 % yleistehtävien työajasta, suunnitteluun ja kehittämiseen 13 % ja ympäristön tilan seurantaan 12 %.

Vantaan ympäristötarkastajilla tehtävät painottuvat erityistehtäviin eli päätösasioiden valmisteluun ja valvontaan sekä yleistehtävistä ohjaukseen, neuvontaan ja lausuntovalmisteluun. Erityistehtävien osuus kokonaistyöajasta on Vantaalla sama kuin kuntaliiton kyselyyn vastanneissa ympäristönsuojelun yksiköissä keskimäärin eli 56 %. Sen sijaan päätösvalmisteluun käytetään hieman enemmän aikaa kuin muissa yksiköissä ja valvontaan vastaavasti vähemmän. Tarkastajien työajasta vuosina 2021–2024 lupa-, päätös-

ja rekisteröintiasioihin kului keskimäärin 51 % erityistehtävien työajasta. Vuoden 2025 valvontaohjelman mukaiseen valvontaan kului laskennallisesti 16 % ja yleiseen laillisuusvalvontaan 34 % erityistehtävistä. Luvut perustuvat osin todellisesti mitattuun työaikaan, osin arvioon. Niin päätösvalmistelussa kuin valvonnassa on suurta vaihtelua siinä, kuinka paljon aikaa yksittäiset hakemukset tai valvontakohteet vaativat.

Vireille tulevien asioiden määrä vaikuttaa huomattavasti siihen, miten paljon suunnitelmallista valvontaa, varsinkaan muuta kuin lain edellyttämiä määräaikaistarkastuksia, voidaan tehdä. Yleisessä ilmoitusmenettelyssä on tehtävä päätös 120 vrk:n määräajassa. Myös meluilmotuspäätökset ja rekisteröinti-ilmoitukset on käsiteltävä viivytyksettä. Resursseja kuluu huomattava määrä neuvontaan ja muihin asiantuntijatehtäviin sekä yhteydenottojen takia tehtävään valvontaan, jolloin ympäristöluvanvaraisten ja muiden toimintojen suunnitelmalliseen valvontaan jää vähäisempi osa.

Valvontasuunnitelman tavoitteena on suunnata painopistettä suunnitelmallisen valvonnan toteuttamiseen. Tämä tarkoittaa muun muassa tehtävien aiempaa tarkempaa priorisointia erityisesti toimenpidepyyntöjen käsittelyssä. Ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävien priorisointi on valvontasuunnitelman liitteenä.

9.2 TEHTÄVIEN DELEGOINTI VIRANHALTIJOILLE

Valvontatehtävien tehokas järjestäminen edellyttää ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallan osittaista delegointia viranhaltijoille, jotta esimerkiksi välitöntä reagointia edellyttävissä valvontatoimenpiteissä voidaan antaa määräyksiä viivytyksettä. Toimivaltaa on siirretty ympäristöpalveluiden päällikölle, johtavalle ympäristösuunnittelijalle ja johtavalle ympäristötarkastajalle Vantaan kaupunkiympäristölautakunnan lupajaoston päätöksellä 19.8.2025 § 79.

9.3 VIRANOMAISTEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Ympäristönsuojelulain 23 §:n mukaan Lupa- ja valvontaviraston on ilmoitettava valvonnassa havaitsemistaan puutteista kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tämän toimivaltaan kuuluvia mahdollisia toimenpiteitä varten. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on vastaavasti ilmoitettava valvonnassa havaitsemistaan puutteista Lupa- ja valvontavirastolle. Ympäristökeskuksessa on nimetty yhteyshenkilö jokaiselle Lupa- ja valvontaviraston valvonnassa Vantaalla olevalle ympäristölupalaitokselle. Yhteyshenkilö osallistuu lupa- ja valvontaviraston tarkastuksiin työtilanteen niin salliessa. Yhteistyötä tehdään myös toimivaltakysymyksiin liittyen, jotta ympäristölupahakemukset ohjautuvat oikealle viranomaiselle. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kanssa tehdään yhteistyötä kemikaaleihin liittyvissä asioissa, jätteiden kansainvälisten siirtojen osalta Suomen ympäristökeskuksen ja Tullin kanssa.

Vantaan ympäristönsuojeluviranomainen tekee aktiivisesti yhteistyötä myös jätehuoltoviranomaisen (HSY), poliisin, pelastusviranomaisen sekä naapurikuntien ympäristövalvonnan kanssa. Kaupungin sisällä yhteistyötä tehdään rakennusvalvonnan, terveydensuojeluviranomaisen, kaupunkisuunnittelun sekä kadut ja puistot -palvelualueen kanssa.

9.4 TIETOJÄRJESTELMÄT

Hakemukset ja ilmoitukset tulee jättää ympäristönsuojeluviranomaiselle ensisijaisesti sähköisesti. Asiantipalveluna toimii Vantaalla Lupapiste. Ympäristönsuojelulain mukaiset rekisteröinti-ilmoitukset voi jättää myös aluehallinnon asiantipalvelun kautta.

Valvontakohteiden tietoja on vuodesta 2020 lähtien tallennettu kaupungin omaan tietojärjestelmään (MATTI), josta ne arkistoidaan sähköisesti Vantaan kaupungin asiakirjahallintajärjestelmään (Asta, korvautumassa ASKOlla). Järjestelmästä on rajapinta sähköiseen arkistoon (Sammio). MATTI-järjestelmään tallennetaan myös haittailmoitukset siltä osin, kuin ne edellyttävät jatkotoimia. Kaupungin palautejärjestelmän kautta tulevat toimenpidepyynnöt tallennetaan myös tarvittaessa MATTI-järjestelmään.

Ympäristönsuojelulain 223 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee tallettaa ympäristönsuojelun tietojärjestelmään lupa- ja valvontatehtäviin liittyvät päätökset sekä tiedot niiden muutoksenhaun johdosta tehdyistä Vaasan hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksistä, tiedot rekisteröitävistä toiminnoista sekä valvontavastuulle kuuluvan ympäristöluvanvaraisen, ilmoituksenvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan seuranta- ja tarkkailutiedot ja muut vastaavat tiedot, jotka toiminnanharjoittaja on velvollinen toimittamaan valvontaviranomaiselle. Maa-aineslupapäätökset viedään valtion NOTTO-järjestelmään, jonne toiminnanharjoittaja myös tallentaa vuosittain ottomäärät.

Valvontatyössä hyödynnetään myös valtion tietojärjestelmiä. SIIRTO-rekisteri on siirtoasiakirjojen tallentamisen järjestelmä, josta voi tarkistaa jätteen alkuperän, tuottajan, kuljettajan ja vastaanottopaikan. Herttatietojärjestelmä tarjoaa tietoa vesivaroista, pintavesien tilasta, pohjavesistä, eliölajeista, ympäristön kuormituksesta ja alueiden käytöstä sekä ympäristöön liittyviä paikkatietoaineistoja. KemiDigi on kemikaalitietoon keskittynyt verkkopalvelu, josta viranomainen voi nähdä muun muassa yritysten kemikaalitietoja.

Valtion tietojärjestelmistä ei toistaiseksi ole rajapintaa Vantaan tietojärjestelmiin eikä sellaisia ole suunnitteilla. Järjestelmien yhteensopimattomuus aiheuttaa kunnissa ylimääräistä työtä. Toiminnanharjoittajien esimerkiksi edellytetään tallentavan YLVA-järjestelmään jätetietoja, jotka pitää siirtää manuaalisesti kunnan arkistoon.

9.5 VALVONTASUUNNITELMAN SEURANTA JA PÄIVITYS

Valvontasuunnitelma päivitetään vähintään kolmen vuoden välein. Siihen voidaan tehdä tarvittaessa tarkistuksia kauden aikana esimerkiksi muuttuneen lainsäädännön tai toimintaympäristön takia. Toteutumista ja päivitystarvetta seurataan valvontaohjelman laadinnan yhteydessä.

